

OBSERVASJON MED KIKKERT

Hei.

Her kommer mine erfaringer med observasjon med kikkert, så langt.

Mitt første astronomiske instrument var kikkerten vi hadde i vinduskarmen i stuen. Veldig mange har nok en 7x50 eller 8x50 eller noe lignende tilgjengelig hjemme. Hvis det er litt vekt i dem så kan nok disse rettes mot nattehimmelen uten videre, men med et billig og enkelt fotostativ blir det likevel bedre. Når kikkerten står helt rolig får man et mye bedre inntrykk av det man ser på.

Man kan fremdeles få en enkel kikkert med fotostativ og adapter for rundt 2000 kroner, for eksempel fra Kikkertspesialisten i Trondheim.

Vår kikkert var tilfeldigvis en Nikon Action 16x50 4,1°. Stor forstørrelse og liten vekt gjorde at det var umulig å holde den rolig nok til å få noen større glede av den. Men vi hadde liggende et gammelt fotostativ også, så da trengte jeg bare kjøpe en slik L-formet adapter mellom stativet og kikkerten. Så hadde jeg alt jeg trengte. Og det har fungert så godt at jeg har fortsatt å bruke kikkerten også etter at jeg fikk meg teleskop. Det må være en god attest for stjerneblikking med kikkert.

Den første vinteren brukte jeg til å gjøre meg bedre kjent med nattehimmelen. Det kan man godt gjøre med det blotte øye, med godt syn eller gode briller. Og så er kikkerten veldig godt egnet til å gå litt nærmere, siden den forstørrer såpass lite og gir nokså vidt synsfelt. Det blir mye kjekkere å observere nattehimmelen når man kjenner igjen de ulike stjernebildene og kan bruke dem til å manøvrere seg frem til det man ønsker å se på. Så kan man rette kikkerten dit og se objekter som er usynlige for det blotte øye.

Jeg lærte meg også når det er mest gunstig å observere de ulike planetene. De går jo i bane rundt sola, og er noen ganger nært oss og noen ganger lengre borte. Noen ganger er de oppe om natten og noen ganger bare om dagen, da vi ikke kan se dem. Noen kan vi bare se rett etter solnedgang og rett før soloppgang. For stjernebåter og galakser har det også stor betydning om månen er oppe eller ikke eller om den er stor eller liten.

Noe av det første jeg lærte var å se forskjell på stjerner og planeter. I kikkert får de nærmeste planetene utstrekning, mens stjernene forblir kun punkter, uansett hvor mye de forstørres. Planetene som ligger innenfor oss har dessuten faser, akkurat som månen. Dette var også nytt for meg, og veldig artig å observere.

Jeg erfarte at alle planetene viser samme farge. De fremstår alle lyse (gule) med forskjellig utstrekning. Ingen av dem viser noen overflatekonturer med såpass liten forstørrelse.

Med kikkerten stadig montert på stativ kunne jeg se Venus' faser. Venus lyser sterkest når den er nesten rett øst eller vest for sola, for da har den størst lyst areal. Men i kikkerten er den mest spennende når den er nærmere og større med tynn sigd.

En tidlig morgen så jeg først Venus stå opp og deretter Merkur. Det var kjekt, selv om Merkur er liten og den ikke viste fase i kikkerten.

Mars er kjedelig sammenlignet med Venus, synes jeg. Den er halvparten så stor og like langt borte og har ikke faser.

Jupiter fremstår som nokså stor i kikkerten. Alle de fire Galileiske månene er lett synlige.

Saturn fremstår som en oval. Jeg kunne ikke skjelle ringene fra planeten. De gikk i ett med hverandre.

Uranus og Neptun kan også sees. Men siden de ikke er så godt synlige med det blotte øye er det litt vanskeligere å finne dem. Jeg studerte et digitalt stjernekart grundig og gikk så ut for å forsøke. Det krevde en god del tålmodighet, men jeg fant begge til slutt. De fremstår som prikker, uten utstrekning, akkurat som stjernene. Men de funkler ikke på samme måte som stjernene, så når du vet nokså nøyaktig hvor de skal være, så klarer du å se forskjell på dem og stjernene.

Orion-tåken er lett å finne. I kikkerten fremstår den som en grå fasett, uten å være spesielt spennende, synes jeg.

Andromeda-galaksen sees også godt, når du først har lært deg hvordan du finner den. Den fremstår som en stor grå oval. Det er vanligvis kun galaksekjernen du ser. Det som ligger utenfor er for lyssvakt til at det normalt er synlig. Hele galaksen utgjør en oval like stor som to ganger seks fullmåner, eller $1^\circ \times 3^\circ$. Den ville fylt nesten hele bildet i min kikkert, som er $4,1^\circ$.

Pleiadene (Sjusstjernen) er kanskje det vakreste du kan se med kikkert. Når det er helt mørkt fremstår stjernene helt blå mot en nesten tom sort bakgrunn.

Stjernehopet, generelt er det jeg har størst glede av å observere med kikkert.

Stjerneblikking med kikkert er i hele tatt mye mer givende enn man skulle tro. Jeg tipper de fleste uinnvidde har like liten tro på dette som jeg hadde. Men nå anbefaler jeg alle som har lyst å ta med seg kikkerten ut og prøve en mørk kveld.

Dette har vært praktisk talt gratis astronomi-glede i flere år, helt til fotostativet var så utslitt, spjelket og tapet at det ikke kunne slås sammen lenger. Da kjøpte jeg meg en ny, stor og solid tripod til 1700,- (First Horizon 8115 1,8M) hos Teno Astro. Så var det bare å fortsette.

En ting som er verdt å merke seg er at hvis man vil ha muligheten til å stå oppreist og observere oppover så er det kun noen få tripoder som er høye nok til det. Men dette kan uansett ta så mye på nakken at det ofte er bedre å sette seg ned på en smal, litt bakover-lent stol og trekke tripoden inn over seg. Da blir det mer komfortabelt for nakken over lengre tid.

I høst fikk jeg se Pleiadene gjennom den store kikkerten til Gotaf. Det er en Helios 25x100 2,5°. Det ble en wow-opplevelse. Kanskje ble det ekstra flott på grunn av at det drev tynne skyer forbi, slik at stjernene vekslet mellom å være litt svake og så tydeligere. Hver gang de kom helt tydelig frem ble det fantastisk flott mot den kullsvarte bakgrunnen. Etter dette bestemte jeg meg for å skaffe meg en større kikkert selv også.

Siden jeg ville være litt forsiktig med pengene ble det en Opticron Observation 20x80 3,2° fra Kikkertspesialisten. Jeg kjøpte også en rødpunktsøker med fot som jeg limte på toppen av det ene kikkertløpet. Den hjelper veldig når jeg skal sikte meg inn på objektene, spesielt de som ikke er synlige med det blotte øye. Det hele kan kjøpes, med tripod, hos Kikkertspesialisten for litt under 5000,-. Men jeg hadde allerede en solid tripod, så da slapp jeg litt billigere.

Den gamle kikkerten, som nå ble frastjålet tripoden sin, fikk en ny, lett, monopod og kulehode og ble utpekt til telttur-kamerat.

Nå håper jeg på mange flotte observasjoner med kikkert i årene som kommer. Jeg tenker å rapportere på Gotaf når jeg har noe jeg har lyst til å fortelle om.

Det håper jeg dere gjør også.

Vennlig hilsen
Sky-Vosser